

ԿՐԹՆԱԿԱՆ (ԻՐՐ ԶԱՐՈՂ)

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Բազում օրերու և մեծ տաժանքով կատարուած ճամբորդութիւն մը պէտք է եղած ըլլայ այն զոր Մարիամ եւ Յովսէփ, Աստուծոյ Որդւոյն երկրաւոր ծնողք ըլլալէն ոչ շատ առաջ, ըրին նազարէթէն մինչև Բեթղեհէմ, ուր կայսերական հրովարտողը կը կանչէր զիրենք, իրբև Գաւթի, ցեղականներ, Գաւթի քաղաքին մէջ արձանագրուելու համար հռովմէական մեծ մարդահամարին մէջ:

Ի՞նչպէս մեկնեցան անոնք առտու մը նազարէթէն, որուն անձանօթ անունը այդ օրէն այլևս պսոթութեան կը յանձնէր նախախնամութիւնը. ի՞նչ պայմաններու մէջ կարեցին անցան արդեօք անոնք հիւսիսէն դէպի հարաւ, աւելի քան հարիւր մղոններու այդ ճանապարհը. կոյսը, որ իր արձագանք մայրութեան խորհուրդով մտազրասուած էր արդէն այն օրէն ուր մարդկային ազդի փրկագործութեան ժամը հնչեր էր իրենց ընտանեկան խոնարհ յարկին վրայ Գաբրիէլի աւետումովը, ի՞նչ հոգեվիճակներ պարզեց արդեօք «հասարակ մահկանացուներու համեստ միջոցներով անշուշտ տեղի ունեցած այդ ուղևորութեան ընթացքին. Յեզրայէի մեծ դաշտէն անցած ատիններէ կուշտ մը նայեցա՞ւ արդեօք անիկա Թաբորի սիրուն սարին, զոր արևը այն ամէն օր իր յորդ ճառագայթներովը կը պայծառակերպէ. և յետոյ, Անէճքի և Օրհնութեան, Գերաղ եւ Գաբիզին լեռներու վերջին ծայրերուն կազմած կլիճին առջև, որ մուտքն է Սամարիայ երկրամասին. դարձուր Սիւքէմի հանգրուանին մէջ հոգեկան նախազնութեամբ մը չնստած արդեօք Յակոբի ջրհորին մօտիկը. Յովսէփ, վերջապէս, որ հրեշտակէն՝ տեսիլքի միջոցին՝ իրեն եղած ազգարարութեան վրայ այնքան այլալիցած էր արտակարգ յուզումներով, խաղաղած հոգեով կատարեց արդեօք այդ ճամբորդութիւնը. . . . Աւետարանը, որ յաճախ շատ ժուժկալ է երկրաւոր իրերու նկարագրութեանց վերաբերմամբ, ոչ մէկ

բառ ունի այդ մասին. չ'ըսեր նոյն իսկ թէ որբը ամուլը իր ճանապարհագրին վերջաւորութեանը մօտ հանդիպեցա՞ն Նրուսաղէմ, ուր պիտի ելնէլէին, օր մը, այդ ուղևորութեամբ սկսած աստուածախառն արարամին վերջին վարդադրոյնները. ու, գրեթէ միակ տողի մը մէջ, յիշելով լոկ անոնց նազարէթէն ելլելը, ու, իրր թէ օրուան մը մէջ, Բեթղեհէմ հասնելը, կը լռէ մինչև անգամ անոնց մարդահամարի գործողութեան մասին, ու կը պատմէ անմիջապէս — վասնզի այդ էր արդէն իր բուն դիտումը — թէ երբ անոնք հոն հասան, երկուքի օրերուն ըրջանը աւարտած ըլլալով, Մարիամ ծնաւ իր զաւակը, զոր խաճաքուրդով պատեց և դրա մսուրին մէջ. ուրովհետեւ պանդոկներուն մէջ տեղ չէր մընացած անոնց:

* * *

Բայց այդ վերջին բառերուն մէջ ծրար մը կայ ծածկուած զանձնուր, որոնք փրկագործութեան մեծ խորհուրդը մեր տկար միաբերուն մատչելի ընող յայտնութեան առաջին նշոյններն են. չենք կրնար ներել մէկի անաւարբեր անցնիլ անոնց առջևէն. ներշնչուած պատմիչը այդ երկու տողերուն մէջ կը խտացնէ կարևոր ծանօթութիւններ, աւելի ճիշդ՝ բարձրագոյն ճշմարտութիւններ:

Աշխարհագիրին հրովարտակը Բեթղեհէմ հաւաքած էր Գաւթի ցեղին պատկանող բոլոր Հրեաները. Այնքան մեծ էր կարևորութիւնը՝ զոր մեծական հաւատքին ազդեցութեամբ այս ժողովուրդը կ'ընձայէր Գաւթի ցեղականութեան զգացումին որ, իրենց զիրենք արքայական այդ տոհմէնկարծողները, Պաղեստին լինէին թէ արտասահման, մեծ զգուշութեամբ և խնամով կը պահէին, ինչպէս կը վկայէ Յովսէփոս, իրենց ընտանեկան ազգայնութեան վաւերագիր ցուցակները. Այնպէս որ անտեղի պիտի ըլլար մտածել թէ իրենք զիրենք Գաւթի շառաւիղ նկատող բոլոր Իսրայէլացիները, Հրէաստանէն եւ Հռովմէական Սփիւռքէն Բեթղեհէմ եկած հաւաքուած էին օրերէ ի վեր հասկնալի նախնաձախնդրութեամբ. Քաղաքը լեցուած էր անհաշուելի բազմութեամբ. ամենէն փարթամ պանդոկ-

ներէն սկսեալ մինչև ամենէն հասարակ իշխանները՝ գրաւուած բռնուած էին բոլոր սենեակներն ու խցիները. այս կը նշանակէ անշուշտ Ղուկասի այդ բառը. օձի ոչ գոր յոցա տեղի յիշատակին»։

Երբ ազատիկ զոյգը հասաւ իր նախահայրերուն քաղաքը, իրմէ առաջ ուրիշներ, հարուստներն ու հզօրները, խուժած խռուած էին հոն ամէն կողմ, իրենց համար բաց անկիւն մը չթողելու աստիճան. ու երբ բաղխեցին անոնք խրախճանքի և ցնծատոնեբուն հանդէսներով ոգևորուած այդ յարկերէն մէկին կամ միւսներուն դուռները, ո՛չ իրենց ցեղական տիտղոսը և ո՛չ իսկ վերահաս որդեծնութեան մը գերագոյն պատճառը չզօրեցին որ իրենց առջև բացուին պահ մը գէթ դուռներն ու սրտերը։

Պատմութիւն մըն է որ կ'աւանդուի մեզի Աւետարանի այդ էջին վրայ, բայց նոյն ատեն կրօնական խորհուրդի և բարոյականի պատկեր մը։ Անոր մէջ մենք կը կարդանք և կը տեսնենք թէ մարդիկ ինչպէս պիտի վերաբերուէին՝ ապագային՝ քրիստոնէական ճշմարտութեան հանդէպ, և թէ մարդկային սիրտը, ընդհանուր առմամբ միշտ լայն՝ ամէն տեսակ հրայրքներու համար, որոնք յաճախ ամենէն զարշ խաղաղքներով կ'առնէին զինքը, ինչպէս առ հասարակ կը խրոչի կրօնքէն ու բարոյականէն իրեն մատուցուած ամէն բանէ, դառն ու դժգոհ գտնելով զանոնք։ — Ահա՛ այն մեծ և յաւիտենական դասը, զոր Աւետարանը կուտայ մեզի իր առաջին գլուխին մէջ։

Այս պատճառաւ, կը շարունակէ սըրբապապն պատմիչը, վշտահար բայց ոչ յուսահատ, անոնք գացին կանգ առնել անասուններով լեցուած գոմի մը առջև, որ հին ատեն ևս, Պաղեստինի մէջ մանաւանդ, բնակութեանց անմիջական մօտակայքի ժայռերուն մէջ փորուած այր մըն էր։ Հոն, անոր դասն սեմին վրայ է հիսակ խոյսը, իր աստուածախիթ ծոցին ծանրութեամբը, մարմնով նուազկոտ թերևս բայց հոգեպէն արի. մինչ Յովսէփ, ներս մտած, տեղ կը պատրաստէ մսուրքին մէջ, քակելով և քիչ մը անդին կապելով հոն գտնուած անասունները։

Այս վերջինները, քաղամարտի քաղաքին հիւրերուն սայլերուն և կառքերուն անդրուարները, աւելի գթոտ քան ի-

րենց տէրերը, սիրով տեղ կուտան, և ինչպէս քրիստոնէական արուեստը ա՛յնքան տպաւորիչ կերպով կ'արտայայտէ Յիսուսի ծնունդը ներկայացնող նկարներուն մէջ, իրենց անոյշ նայուածքով և ջերմ շունչով բարի ասպի՛ականութեան տեսարան մը կը յօրինեն այդ մութ նկուզին մէջ։

Այսպիսի կրնայ անընդունող ըլլալ Թաւրիտենականի ծրագրիներուն. բայց նա, որուն համար ըսուած է թէ «Ոչ տկարանայ առ յԱստուծոյ ամենայն բան», հա՛րուստ է միջոցներով իրագործելու անկեալ մարդկութեան համար նախաանհմանած իր սէրը. երբ բանականութիւնը կ'ըմբոստանայ իր դէմ, անկեալ անկարներէն, անբաններէն նոյն իսկ կրնայ հանել գործիքները իր կամքին, ամբողջով զանոնք։ — Ահա՛ ծնունդի նախբաճնքին երկրորդ դասը։

Քիչ ետքը, ներսը, գոմին մէջ է Մարիամ եւս. ընկողմած յարդի խուրձերուն վրայ, իր իսկ հանդերձներէն պատրաստած խանձարուք մը, մտքով փոխադրուած է նազարէթ. այն օրը գեռ տաւրակոյտով կ'ընդունուէր իր մօտ ընչա՞ծ երկնային ձայնը, երբ խորհրդէն կ'ընէ միտ թէ որպիսի՛ ինչ իցէ ողջոյնս այս»։ Հիմա կը յիշէ և հաւատքով միայն կ'ունկնդրէ նոյն ձայնին որ ըսեր էր իրեն. «Մնցես որդի. նա եղբիւր մեծ և որդի Բարձրեւոյ կուցսցիւ. և յետոյ, «Հոգին սուրբ եկեսցէ ի քեզ և զօրութիւն Բարձրեւոյն հովանի եղցի ի վերայ քո»։

Ո՛հ, կոյս ամբիծ, զոր ահա ցայսօր կ'երանեն ու մինչև յաւիտեան պիտի երանեն երկրի բոլոր ազգերը . . .

Ու մինչ անդին, քաղաքին լայն փողոցներուն երկին և Զահաւորուած հրապարակներուն մէջ յղժանքն ու ցոփութիւնը իրենց կայթառածները կը սարքեն, մինչ չքեղ օթեաններու սրահներուն մէջ և պատշգամբներու վրայ Դաւիթի ժառանգութեան իրաւունքով արբեցած հոգեկան խեղճութիւնները, սրնդի և տաւիղի նըւազներուն մէջէն կ'երգեն. «Եւ դու Բեթղեհէմ, երկիր Յուդայ, ի քէն ելցէ ինձ իշխան որ հովուեսցէ գտողովորդ իմ դիւրայէն», մինչ ուրիշներ սաղմոսարաններու

վրայ կը հնչեցնեն. «Տէր ասաց ցիս որդի իմ ես դու, և ես այսօր ծնայ գեքեդ», անհոյ, գոմին խաղաղիկ սրբութեանը մէջ, հետո շուսայտ կուրծքերէ գուրս եկած կանչիւններու այդ ժխորէն, տեղի ունեցած է արդէն մարդկային ազգի պատմութեան մեծագոյն դէպքը, մարդեղութեան խորհուրդին կատարումովը. մօր մը կուրծքին վերայ, մանկան մը ժպիտին մէջէն Աստուծոյ մարմնացած սէրը այցելած է մարդոց...

Գումը վհեմովարի մը փոխուած է հիւսիս. անոր վերեւ կը լսուին երկնային երգեր. աստղի մը լոյսին մէջէն անոր վրայ ձագած է Աստուծոյ փառքը. Յովսէփ, անոր պայծառութեամբը իսպառ խաղաղեցուցած իր միտքն ու հոգին, առաջին երկրորդագոյն է աստուածային մանկան. իրեն կը հետևին հրեշտակէն աւետարանուած հովիւները, որոնք սիրտերու անմեղութիւնը և անով ծնած հաւանքը կը մատուցանեն, ու մոգեր՝ որոնք իմաստութեան, գիտութեան և զօրութեան տուրքը կ'ընծայարեին անոր. — Հիւրամիեթ պանդոկները փակուած են Աստուծոյ սիրտին առջև. անոր առջև բացուած են խոնարհներուն յարկերը. արդարութիւնը, ճշմարտութիւնը, սրբութիւնը բարի հովիւներուն ժառանգութիւնն են, անոնց միջոցաւ և անոնց հետ պիտի իրականանայ փրկութիւնը երկրի վրայ: Անա՛ երրորդ զասը, զոր Աւետարանը կ'աւանդէ մեզի Յիսուսի ծննդեան պատմուածքովը:

* * *

Իրաւամբ է որ Հայ Եկեղեցին փրկագործութեան այս հրաշալի իրողութեան առջև կ'երգէ. «Պորհուրդ մեծ և սքանչելի, որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ»:

Այդ խորհուրդն է զոր կը տօնենք այսօր և մենք, նոյն Ս. Եկեղեցւոյ որդեգրեալներս: Այն օրէն ուր այդ խորհուրդը յայտնուեցաւ մարդոց, Բեթղեհէմ, այդ քաղաքը աշխարհիկ լմբանումներու, վերածուեցաւ ուխտապալայի մը, որուն վրայ Աւետարանի հաւատքը ընտանի բարձրացուց հոգեւոր կեանքի և բարոյական սկզբունքներու քաղաքամայրը: Անգթութեան եւ մերժումի պանդոկները ոչ ևս են հոն. իրենց ներսէն փակուած՝ ճշմարտութեան և

արդարութեան առջև, ճշմարտօրէն և արդարապէս կործանած են անոնք իրենք իրենց վրայ: Բայց կը մնայ գոմը, այրը, որուն մէջ ծնաւ մեր Փրկիչը: Անոր խոնարհ և անշուք պարզութեան վրայ շուսաւք կանգնած և դարերու երկիւղածութիւնը պահպանած են նուիրական այն տաճարը, որուն մէջ իւր քսան դարերէ ի վեր կը պաշտօնի աստուածային մարդեղութեան խորհուրդը: Ու ինչ որ կայ այսօր այդ քաղաքին մէջ գեղեցիկ և շինիչ հոգեպէս, իբրեւ հաստատութիւն և իբրեւ յիշատակարան, անք են ամբողջ զօրս երեքնիկ այդ խոնարհ վայրը կը լուսանորէ իր աստափայլած խորհուրդովը, Բեթղեհէմ, այսօր, երկրի գերազանցապէս քրիստոնէական քաղաքն է. անիկա, յաւէտ պարպուած քաղաքական միասնութեան աշխարհիկ մտածումներէն, ոգեւոր թագաւորութեան մը ոստանն է, ուր կուգան երկրպագել երկրի ժողովուրդներէն բոլոր անոնք որոնք ինքզինքնին հոգեով նուիրուած կը դաւանին Աւետարանի կրօնին:

Ու ասոր մէջ է անոր գեղեցկութեան և սիրտերու վրայ ազդուութեան գաղտնիքը. մարգարէներն ու առաքեալները մահացնող մեծ քաղաքին հանդէպ իր զուարթ ազնուութեանը մէջ կանգնած այդ փոքրիկ քաղաքը յաւիտեանական այն բեմն է, ուսկից Աստուծոյ ձայնը մարդոց կը քարոզէ խոնարհութեան, ազքատութեան, հնազանդութեան և բարեպաշտութեան նուիրականութիւնը:

Անոնք որ երկիւղած հոգեով կուգան ի համբոյր անոր սրբութեանց, հոն պիտի սովորին թէ արդարեւ աստուածային ինչպիսի առաքինութիւն մըն է խոնարհութիւնը, Աստուծոյ առ մեղաւոր մարդը խոնարհած ըլլալու իրողութեամբը հաստատուած. պիտի սովորին թէ բարձր ու բարի նպատակներու համար ինքզինքը զրկանքներու ենթարկած, կամաւորապէս ազգապացած և սին փառքերու պատանքներէն սիրով մեղակացած մարդոց ստին մէջ ինչ զանաւարան կայ անկշռելի հարստութեան, պիտի սովորին թէ ինչ քաջութիւն և նկարագրի բարձրութիւն կայ համոզումով, սրբտանց և խղճիլ յանձն առնուած հնազանդութեան մէջ, և թէ ինչ մեծ բարիք կը ծնի ընտանեկան, ընկերային, ազգային և

հանրական խաղաղութեան և կարգին համար այդպիսի յանձնառութենէ մը, երբ կը կատարուի անիկա օրէնքի և պատշաճութեան սահմանին մէջ, պիտի սովորին վերջապէս թէ ի՞նչ անփոխանակելի քաղցրութիւն կայ կրօնքի զգացումէն ծնած մաքուր բարեպաշտութեան մէջ, որ Աստուծոյ մտածումին սեւեռումովը հոգիին կուտայ այն խաղաղութիւնը, որ ամենէն ամուր պատասպարանն է օրտին, եւ որ աշխարհի ամէնօրեայ հոգերէն սասանած և կեանքի կնճռոտութիւններէն շուարած խղճմտանքին մէջ անէջլ կը պահէ յոյսը:

Իսկապէս կրօնական նիւթի մը շուրջը եղած այս ընդլայնումին իբրեւ հաստատում յառաջ բերուած այս խորհրդածութիւնները պէտք է նկատուին անսոցի:

Ստոյգ է թէ այդ չորս առաքինութիւններէն առաջին երեքը մասնաւանդ, խոնարհութիւնը, աղքատութիւնը և հնազանդութիւնը սկզբունքներ են, զորս աշխարհիկ բարոյականի գիտութիւնն ալ կը յանձնառուրէ յաճախ իբրեւ կանոն կեանքի: Հարկ է սակայն գիտել թէ մինչ այդ գիտութիւնը կը յանձնարարէ զանոնք իբրեւ տարբեր ուսուցումի մը, որ միայն մտքին կը խօսի, և կը ներկայացնէ զանոնք իբրեւ պայմաններ կեանքի կանոնաւորութեան, կրօնքը կ'աւանդէ զանոնք իբրեւ հիմունք ոչ միայն կենցաղական կանոնաւորութեան, որ շատ անգամ պայմանադրականութիւններով կը բացատրուի, այլ մասնաւանդ հոգեկան կատարելութեան, և որոնք, այդ իսկ պատճառաւ, հոգիին կ'օգտեն իրենց շէտորդ:

Ուրիշ է հարկին առջև խոնարհիլը՝ ինչպէս կը պահանջէ աշխարհի բարոյականը, և ուրիշ՝ սիրոյ համար ցոյց տրուած խոնարհութիւնը, զոր կրօնքը կը թելագրէ. այլ է հնազանդութեան հետեւանքով կըրուած աղքատութիւնը և այլ՝ անձնութիւնութեան ոգւով կրուածը. այսպէս նաեւ հնազանդութիւնը. ու կրօնքը, կամ կրօնքի ներշնչումով խօսող բարոյականն է որ այդ սկզբունքները կը մասնանշէ և կը յանձնարարէ իբրեւ մասունք հոգւոյ, իբրեւ միջոցներ, որոնցմով հոգւոյն կատարելագործումը կ'իրականանայ:

Աստուած ինքնին խոնարհեցաւ մարդուն փրկութեան համար:

Աղքատիկ կեանքի մը թշուառութեան մէջ հաճեաւ Աստուած յայտնել ինքզինքը, թէպէտև Որդի է, բայց հնազանդութեան սովորեցաւ, կ'ըսէ առաքեալ մեր Փրկչին համար, չարչարանքներէն, որոնց առաջինը եղաւ իրեն համար աղքատութեան և մտուրին միջաւայրը:

Այսինքն աստուածային են այդ առաքինութիւնները:

Ու ծնունդի պատկերը, Բնթղեհէմի այրին իրականութիւնը զայդ կը քարոզեն մասնաւանդ:

* * *

Խոնարհութեան, հնազանդութեան, աղքատութեան և բարեպաշտութեան այդ անշուռ քարոզը, այրէն և մտուրէն արտասանուած, փոխադարձուեցաւ փառաբանութեամբ մը, զոր հրեշտակները հնչեցուցին երկնային բարձրութեանց մէջ արձագանգող անհուն երգով մը, և զոր հովիւները արտայայտեցին երկրապագութեամբ, իրենց հոգիներուն բովանդակ երկիւղածութեան մէջ: Բնութեան ծոցին մէջ իրենց ամբողջ կեանքը բարութեան և խաղաղութեան աղգուններովը քաղցրացուցած այդ լուակաց էակները, որոնց խօսքը իրենց սրինգներուն երգը միայն եղած էր երկիւղ և երկրի գեղեցկութիւններուն առջև, այդ օրը զարմացուցին բոլոր գիրենք լսողները, ինչպէս աւետարանիչը կ'աւանդէ, հաւատքի և սիրոյ այնպիսի խօսքերով, որոնք անտարակոյս գերագոյն ներշնչումէ մը կը թելագործէին իրենց:

Դաս մը կայ հոս եւս. չկայ աւելի բարձր մեծարանք՝ ճշմարտութեան մաստուցուած՝ քան այն զոր կրնանք ընել զայն հաղորդելով այլոց: Աստուածային յայտնութիւնը, բուն իսկ ճշմարտութիւնը, իրաւունքն է ամբողջ մարդկութեան. և ով որ զայն տարածելու համար կը լինի ջանագիր, արդարութեան պարտք մը կը կատարէ գերազանցապէս:

Նոյն բնութեամբ փառաբանութիւն մըն էր անշուշտ նաեւ այն զոր կը կատարէին մասեկան մայրն ու հայրը, առաջինը իր մտքին մէջ պահելով այդ խօսքերը եւ սրտին մէջ խորունկնելով, այսինքն բարոյականի փոխարկելով յաւետ անոնց իմաստը, իսկ երկրորդը այդ բոլորին հան-

դէպ պահելով անայլալ պատկառանքի մը սրբութիւնը : Այդ տպաւորութիւնները, այդ խօսքերուն խելամտութիւնը և այդ տեսարաններուն մտապատկերումը սուրբ ծնողքին կողմէ, պիտի ըլլային քրիստոնէական պատմութեան առաջին աղբիւրները, որոնցմէ ապագան պիտի քաղէր իր հաւատքին ոյժն ու կենդանութիւնը . սքանչացումը՝ դուք ըսէք փառաբանութեան՝ ի՞նչ անկշռելի տուրք, որով Մարիամ և Յովսէփ առաջին իսկ վայրկեանէն կ'ընդառաջէին իրենց զաւկին միջոցաւ իրենց եւդամ աստուածային յայտնութիւնը :

Անոնք, հրեշտակները, հովիւները և աստուածային ծնողքը կատարեցին փառաբանութեան իրենց այդ պարտականութիւնը, իւրաքանչիւրը իր ընտելեան և հոգեկան կազմութեան յատուկ կեդրոնով : Այդ մեծ և ճշմարտապէս սքանչելի խորհուրդին առջև ի՞նչ պիտի ըլլայ մերինը . ի՞նչպէս պիտի փառաբանենք մեր Փրկչին ծնունդովը մեզի յայտնուած մեծ ճշմարտութիւնը : Ամէն քրիստոնեայ, որ տարւոյն մէջ անգամ մը գէթ հաղորդութեան մէջ կը զննէ իր հոգին այս տօնին իմաստին հետ, այդ հարցումը պէտք է ընէ ինքզինքին :

Անոնք չգիտէեցան բնաւ անոր հանդէպ

իրենց փառաբանութեան այսինքն պաշտելութեան պարտականութեան մէջ, հակառակ որ անոր ծագումը միայն տեսեր էին տակաւին . իսկ մենք որ քսան դարերու իրակա նութեան մը վրայ այդ մեծ խորհուրդէն բղւած արտահոսած ամբողջ կիսներ մը հրաշալի ճառագայթումը ունինք մեր աչքին առջև, ի՞նչ կրնանք կամ պարտինք ընել իրեն փառաբանութիւն . — ո՛հ, ո՛չ այս հանդէսները, ո՛չ այդ երգերը, ո՛չ պաշտամունքի այդ սարքուածքը լոկ, այլ այդ ամենէն աւելի մաքուր և ամբիժ իղձը որ մեր մէջ էս, իրեն խոնարհութեան, օղջատութեան, հնազանդութեան և բարեպաշտութեան իւրական նուիրումի մը խորանին մէջ, մեր սիրտերուն մէջ էս ամէն տարի ծնի և մարմնանայ Աստուծոյ յայտնութիւնը :

Հաւատացեալին համար չկայ փառաբանութեան աւելի մեծ գործ մը քան ցանկալ իր մէջ ունենալ աստուածային կեանքը, ցանկալ մօտենալու Աստուծոյ, միանալու իրեն հետ, և ծնելու իր մէջ, այսինքն սրբազործել միշտ անձն ու կեանքը անոր սիրովն ու հաւատքովը, և արժանապէս, սրբի խորերէն հնչեցուած ձայնով մը երգել . «Տէր ասաց ցիս, որդի իմ ես դու, և ես այսօր ծնայ զքեզ» :

ԱՐՏՈՅՏ ԱՅԵՂԱՅ

«ԱՆՁԻՆՔ ՆՈՒԻՐԵԱԼՔ»

Մե՛ր ալ թիւր հասաւ երեսուն եւ եօթի .
Աստուած իմ, սիւսս ի՛նչպէս դէպի Քեզ կը յորդի :
Բայց թիւն ի՛նչ կ'արժէ, Տէր, շնորհի՛ք որ որակին
Շողայ փայլը մեր մէջ, սրբութեան ջինջ ոսկին :

Խընկաբոյր կարմիրով լեցուած այս բաժակն ա՛ն :
Քամելէ վերջը մէջն օղկոյզներ բոցավառ,
Անդողոզ մասներով բայց անով բրոնած վե՛ր՝
Բերե՛ր եմ գայն ընծայ սեղանիդ սրբաբնուէր :

Ա՛ն գայն, եւ տո՛ւր ուրիշ մը մեզի, փոխաւէն .
Մեր ուխտն է որ երսուն եւ եօթներ հո՛ս բերեն
Քեզ, իբրեւ ձօն յոյսի, հաւաստի եւ սիրոյ,
Անարատ կեանքերու զոհե՛ր միշտ ի մոռոյ,

Որ այս հողն օհնելուած, ոռոգուած քու աջով,
Ուռնացնէ՛ միշտ ասո՛ք հասկեր եւ որբեր ջով .
Որ հրագիդ սուրբ իւղին մընայ յոյսը անեւջ,
Ու «Անձիմն մուրեայք»ն հընչէ միշտ այս Տան մէջ :